

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Economische Zaken

Herkennen en bestrijden van Ambrosia

Voor gemeenten

Ambrosia, wat is dat?

Ambrosia is een éénjarige plant die 20 tot 150 centimeter groot kan worden. In Nederland komen twee soorten steeds vaker voor: Alsemambrosia (*Ambrosia artemisiifolia*) en Driedelige Ambrosia (*Ambrosia trifida*). Ook Zandambrosia (*Ambrosia psilostachya*) komt in Nederland voor (met name in natuurgebieden), maar lijkt zich niet tot nauwelijks uit te breiden¹. Alsem- en Driedelige ambrosia zijn éénjarige soorten. Zandambrosia daarentegen is een overblijvende plant met ver kruipende wortelstokken die in groepen groeit. Ambrosiaplantjes bloeien van eind augustus tot en met oktober. De groengrijze bloemen zijn maar 3mm groot en groeien in een aar. Specifieke kenmerken met foto's van Alsemambrosia kunt u vinden op www.ambrosiavrij.nu.

Hooikoortsplant

Ambrosia wordt ook wel hooikoortsplant genoemd. Dit geeft al aan dat de plant hooikoortsklachten kan veroorzaken. Tijdens de bloei komen grote hoeveelheden pollen vrij. Deze pollen zijn zeer sterk allergeen wat betekent dat ze snel hooikoortsklachten veroorzaken. De plant bloeit daarbij laat, vanaf eind augustus tot en met oktober, waardoor het huidige hooikoortsseizoen met 2 maanden verlengd kan worden als Ambrosia zich massaal zou vestigen in ons land. Dat willen we voorkomen!

Alleen op bezoek

Ambrosia komt oorspronkelijk uit Noord-Amerika en is onopzettelijk in Europa geïntroduceerd. De plant komt al sinds 1857 voor in Nederland, maar was tot nu toe alleen maar 'op bezoek'.

Ambrosiaplant

Het blad

¹Als in deze factsheet Ambrosia wordt genoemd, worden alle soorten bedoeld. Als het over één soort gaat, wordt dit specifiek aangegeven.

Het klimaat in Nederland was niet geschikt voor Ambrosia om zaad te produceren en zich blijvend in ons land te vestigen. Door het veranderende klimaat kan Ambrosia zich nu wel vestigen en vermeerderen. *Door nú actie te ondernemen, kunt u eraan bijdragen dat de plant zich niet definitief vestigt in Nederland.*

Ook binnen uw gemeente?

In Nederland komt Ambrosia voornamelijk voor in tuinen, door het strooien van vogelvoer dat vervuild is met Ambrosiazaden. Op het moment bevat (bijna) al het vogelzaad Ambrosiazaden, waardoor de plant zich snel kan verspreiden. Maar ook bloemen- en berm-mengsels om openbaar groen in te zaaien kunnen Ambrosiazaden bevatten. Omdat Ambrosia met name op 'verstoorde' grond voorkomt en met machines getransporteerd kan worden, kan de plant ook voorkomen op bijvoorbeeld bouwterreinen, fabrieksterreinen, bermen en havens. U kunt zelf letten op de aanwezigheid van Ambrosia binnen uw gemeente. Verder zal de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit in samenwerking met Natuurkalender overzichten maken van Ambrosiaplantjes, die door vrijwilligers zijn waargenomen op gemeentegonden.

De bloem

De stengel

Wist u dat ...

- Eén ambrosiaplant tot 3000 zaden per jaar kan produceren?
- Deze zaden 40 jaar lang kiemkrachtig kunnen blijven?

Alsem- en Driedelige Ambrosia

Omdat de plant zich verspreid door zaden, is het belangrijk zaadvorming te voorkomen. Afhankelijk van het aantal Ambrosiaplantjes en de plaats waar ze staan, zijn er verschillende bestrijdingsmogelijkheden. Uiteraard heeft niet-chemische bestrijding van de plant de voorkeur.

Wat kunt u doen?

Ook u kunt helpen om definitieve vestiging van Ambrosia in Nederland te voorkomen:

Stap 1 > Handmatig uittrekken

Bij een klein aantal planten is de meest effectieve bestrijdingsmethode het handmatig uittrekken van de planten, met wortel en al. Het is belangrijk om dit te doen voordat de planten bloeien, zodat er geen pollen loskomen en de plant geen zaad kan vormen. **Begin augustus** is de plant meestal groot genoeg om te herkennen en bloeit dan nog niet. Verwijdert u toch planten in het bloeiseizoen, doe dat dan in de namiddag, omdat de meeste ambrosiapollen vrijkomen in de ochtend.

In een afgesloten zak in de vuilnisbak

De planten die u uit de grond hebt getrokken, kunt u het beste in een afgesloten plastic zak stoppen. Doe deze zak bij het huishoudelijk afval (grijze container). Doe Ambrosiaplantjes **niet** in de groencontainer, het risico is dan groot dat ambrosiazaden alsnog worden verspreid (bijvoorbeeld via compost).

Voorzorgsmaatregelen

Om allergische (huid)reacties te voorkomen, is het belangrijk om bij het handmatig verwijderen en maaien volledig dekkende kleding en handschoenen te dragen. Draag bij verwijdering tijdens het bloeiseizoen ook een mondkapje en veiligheidsbril.

Bladeren van Bijvoet zijn grijs aan de onderkant, Ambrosia is groen.

Stap 2 > Maaien

U kunt zaadsetting van Ambrosia ook voorkomen door de planten te maaien. Het beste maaimoment is **begin september**. Maait u de planten eerder weg, dan kunnen de planten weer uitgroeien en alsnog zaden produceren. Maait u later, dan kunnen de gevormde zaden zich verspreiden. Op plekken waar veel Ambrosia staat, moet de maaihoogte 2 tot 6 cm zijn. Staan de Ambrosiaplantjes op grasland, dan is 10 cm een goede maaihoogte. Het gras voorkomt vervolgens dat de Ambrosiaplantjes weer gaan groeien. Komen er toch weer planten op, maai dan een tweede keer.

Wegbermen worden – om veiligheidsredenen – vaak in de vroege zomer gemaaid. Dit is geen goed maaimoment om Ambrosia te bestrijden. Als er ambrosiaplantjes in de wegberm staan, is een tweede maaironde begin september noodzakelijk.

Stap 3 > Afdekken

Terreinen met veel kleine Ambrosiaplantjes kunt u afdekken met een laag snoeiafval, hooi, gras, houtsnippers, etc. Hiermee voorkomt u dat Ambrosiazaden kiemen en dat kleine Ambrosiaplantjes verder kunnen groeien. Het afdekken kan ook met plastic. Ambrosia doet het goed op terreinen met verstoorde grond, zoals bouwterreinen. U kunt Ambrosia problemen voor een groot deel voorkomen door het terrein heel dicht in te zaaien met een gewas, zoals gras of een graangewas.

Sommige planten lijken erg op Ambrosia, bijvoorbeeld Boerenwormkruid en Bijvoet.

Het blad van Boerenwormkruid (rechtsonder) is anders van vorm en de stengel is roodachtig.

Stap 4 > Chemische bestrijding

Als uittrekken of maaien van de planten niet mogelijk is, kan Ambrosia ook met chemische middelen bestreden worden. Uiteraard hebben uittrekken, maaien en afdekken de voorkeur.

Aanstrijken

Waar mogelijk kunnen Ambrosiaplantjes met een herbicide worden 'aangestreekt'. Dit kan zowel handmatig als machinaal (onkruidstrijker Rollmaster). Voorwaarde voor machinale bestrijding is wel dat de Ambrosiaplant groter is dan andere planten in de groenstrook of berm, zodat schade aan deze planten wordt voorkomen. Aanstrijken kost minder middel, heeft geen nadelig effect op het gewas én is beter voor het milieu.

Middelen met de werkzame stof glyfosaat lijken het meest effectief, maar ook 2,4-D, bentazon, mecoprop-p en dicamba zorgen voor een goede bestrijding in het openbaar groen. Over het algemeen werken deze stoffen het beste in het 4-blad stadium van de plant. Voordeel van glyfosaat is dat deze stof goed werkt bij meerdere groeistadia van ambrosia. Met behulp van de milieumeetlat (www.milieumeetlat.nl) kunt u het minst milieubelastende middel kiezen.

Zandambrosia

Hoewel Zandambrosia wel in Nederland voorkomt, lijkt de soort zich maar weinig uit te breiden. In Duitsland en Nederland wordt op het moment onderzoek gedaan naar effectieve bestrijdingsmethoden voor Zandambrosia. Zodra de resultaten van dit onderzoek bekend zijn, informeren wij u hierover via de website www.ambrosiavrij.nu en een update van deze factsheet.

Informeert uw bewoners!

Omdat Ambrosia in Nederland voornamelijk voorkomt in tuinen (met Ambrosiazaad vervuuld vogelvoer), is het van groot belang dat de plant ook op deze plekken wordt aangepakt. Bestrijdt Ambrosia niet alleen op uw eigen terrein, maar informeer de bewoners van uw gemeente daarom ook! Kant en klaar materiaal hiervoor kunt u vinden op www.ambrosiavrij.nu

Voorkomen is beter dan genezen

Om verdere introductie van Ambrosia door vogelvoer te voorkomen, maakt Ambrosia onderdeel uit van de EU Richtlijn Ongewenste Stoffen en Producten (2002/32/EG). Deze richtlijn schrijft normen voor over de aanwezigheid van Ambrosiazaden in diervoeding.

Waarnemingen melden

De NVWA heeft een gratis iPhone App (de Ambrosiamelder) laten ontwikkelen en Wageningen UR lanceert de Ambrosia Alert! App voor Android toestellen. Beide Apps ondersteunen bij het herkennen van Ambrosia en geven de mogelijkheid tot het melden van waarnemingen. Waarnemingen kunnen ook doorgegeven worden via waarneming.nl, telmee.nl of Natuurkalender.nl. Op www.ambrosiavrij.nu staat waar u de Apps kunt downloaden en hoe u bij Natuurkalender of Waarneming.nl komt.

Dit is een uitgave van:
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Catharijnesingel 59 | Postbus 43006 | 3540 AA Utrecht
www.vwa.nl
juli 2012

Productie/redactie
Maatschap voor Communicatie, Utrecht CLM, Culemborg

Ontwerp
Optima Forma bv, Voorburg

Fotografie planten
www.ambrosiavrij.nu, NVWA

Omslagbeeld
Regina Baeker (Ministerium für Ländliche Entwicklung,
Umwelt und Verbraucherschutz des Landes Brandenburg)